

KÜSIMUSED JA VASTUSED.

Uus küsimus.

9. Missugune Eesti kirjanik ja missugune kirjanduslik teos meeldib sulle kõige rohkem ja mispärast?

Ernst Tõsine.

Vastused palume saata hiljemalt 10. novembriks järgmisele aadressile:
„Vikerkaar“ toimetus, Pikk tän. 2, Tallinn.

Toimetuse töö hõlbustamiseks palume vastused kirjutada lehe või postkaardi ühele küljele ühes autori varjunimega, kuma õige nimi ja aadress olgu tähendatud lehe teisele küljele. Toimetus.

Vastus küsimusele nr. 8.

(Ilmunud „Vikerkaares“ nr. 36.)

„Oleks huvitav teada, missuguse ameti teist keegi omale valida mõtleb.“

Unistaja.

Ameti valimine ripub pääasjalikult just inimese iseloomust ja kalduvustest ära. See on maksev muidugi siis, kui ta vastava ameti leiab.

Vastavalt oma iseloomule kavatsen ma tulevikus ajakirjanduslikel alal tegutsema hakata, eelistan seda kui oma tulevast ametit. Tuulispää.

Olen alles noor ja ei tea, mis ametit omale valida, ei tea ka, missuguse tee saatus juhatab. Kuid nüüd mõtlen, et saadaksin „Vikerkaarele“ kaastööd ja joomistusi, müisuguseid, mis hästi vikerlasj huvitaksid. A. Kivi.

Tulevikus hakkam tegutsema kaubanduse alal; seks otstarbeks ma ka kolhases kuteskoolis käingi. Kromvell.

Valin omale sarnase ameti, mis tooks isamaale kasu. Hakkam ka karskuse eest võitlema, sest alkohol ja suitsetamine on inimsoo kõige kurjemad vaenlased, kes tuhandete viisi inimesi hauda saavad ning häda ja viletsust tekitavad. Ernst Tõsine.

Juba lapsest saadik on meri mind oma poole meelitanud. Ma ei või tust lahkuda! Lõbus on kuulata, kuidas lained laksudes vastu laeva külge löövad. Nii siis, hakkam meremeheks. Kullisilm.

Iseenesest väga huvitav küsimus, mille sa, Unistaja, vikerlastele ette oled pannud. Täidan su soovi, ole hääd ja loe: Suurim soov mul laulu luua, luulekandele mängida. Lugusid sääält ilma tuua, mõttelennus heljuda!

Lauljad olid meie esivanemad; laulja tahan mina ka olla; sest, armsad vikerkaarlased, olge hääd ja võtke mõni Eesti

rahvalaul ja lugege kui ilusasti, õrnasti ning armsasti on sääl öeldud, mis just väga kohane meile, noortele:

Laula, laula suukene,
liigu, liinu keelekene,
mõlgu, marja meekekene,
ilutse, südamekene!...

Kas te ei tunne sest mingisugust karastust või lohutust, kui kurvad olete? Ja — aga — tahan veel öelda, et loeksite seda laulu:

„Kannel armas, kannel kallis,
kanniel kullakeeleline
avab hääle änkamaile...“

Vaat' see or see laul, kus kõik öeldud, missugust ametit ma igatsen. Ja et selle mõtte pääle juba ammu olen tulnud, — muusika järele igatseda — siis ei taha ma sest milgi tingimusel loobuda.

Sulle, Unistaja, on veel öelda, et kui tahad unistada, siis pead ka meie esivanemate hingevalu ja rõõmu tundma, mispärast soovitan väga „Kalevipoega“ ja Eesti rahvalaule uurida. Kägu.

Võib juba arvata, et ainult Unistaja mõttesse sarnane küsimus võib tekkida: Öieti ei tahaks ma seda kellelegi teatada, kuid oma sõpradele — vikerlastele — ütlen nende uudishinnu vaigistuseks.

Praegu olen ma oma eesmärgi saavutamisel, nimelt koolis. See pole ka harilik keskkool, vaid sarnane, kus inimene kõige paremini oma eesmärgile ja täiusele jõuab.

Minu elukutse saab olema kujuri „amet“. Soovitaksin seda ka mitmele teisele; igatahes on see väga huvitav.

Concordia (Rahu).

Loodusteadlaseks mõtlen saada, kui suureks saan. Kalakuningas.

Mina tahaksin häämeelega autojuhiks.

Stepan I.

Ma tahan lenduriks saada, sest siis saab sõita. Cele.

Ma hakkam kindlasti kord arhitektiks.

Primumuse-nõel.

Valiksin kunstniku ameti, sest siis oleks võimalik maalida ilusamad ja värvirikkamad pildid läinud õppeaasta aiapuhastusest, kultuurtehnikast ja sellest, kes mul kõige armsam. H. Soomaa.

Mind huvitab kõige rohkem kirjaniku amet, sellepärast et sääl võib vahest omandada ülemaailmse kuulsuse. Minul oleks soov ka selle osaliseks saada.

Lemminkäinen.

Mina kavatsen tulevikus ajakirjanikuks hakata. Siis tahan just nõndasama ilusat ja päikesepaistelise ajakirja välja andma hakata, nagu seda praegu meie parem sõber „Vikerkaar“ on. Emma Nõmm.

VIKERKAAR

Nr. 43.

Vastutav toimetaja: Ernst Raudsepp.

Tegev toimetaja: J. Neggo-Võssokotsky.

Väljaandja: Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus.

1924.

Toimetus ja talitus: Tallinn, Pikk tän. 2 (Päevaleht). Kõnetr. 17-96. Toimetuse kõnetunnid teisipäeviti ja reedeti kella 1—2.

Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid ja „Päevalehe“ tellimiste vastuvõtjad.

Tellimishind: kuus postiga 60 mk., veerandaastas 180 mk., poolaastas 360 mk., aastas 720 mk.

P Ü Ü E.

O. Swett Mardeni järele L. V.

Kes edasi ei püüa, läheb tagasi, kes ei ihka lennata, peab roomama.

Kes rahuldub sellest, mida ta saavutanud, sellel pole tõusu elus.

Imestama peab, kuidas paljud inimesed elavad päevast päeva, kindla eluplaani ja püüdet. Kui järele pärid, mis nende elu eesmärgiks on, siis vastatakse, et nad pole jõudnud veel otsusele ning ootavad juhust, mis otsustab. Kui aga inimene elab eesmärgita, siis pole tal loota muud päale elutiijuse.

Tähtsaim elus on kindel eesmärk; see-ga koondub tegutsemine ühele punktile ja annab kogu meie tööle kindla suuna, ning iga üksik samm on täis kasulikku edu. Kes enesesse ei koondunud ning end ei sunni tegema, mis talle kasulik ja loobuma sellest, mis talle vaid meeldib — sellel pole tulevikku. Iga inimene asetagu end ise valju-masse kooli. Ta ei tohi istuda tegevuseta nii tihti kui see võimalik, ta ei tohi voodis

lamada, kuni sellest küllalt, ta ei tohi vaid siis tööd teha, kui see talle meeldib — ta peab õppima enese meeolude üle valit-sema ja töötama, ükskõik, kas see just igakord meeldib ehk mitte.

Kellel elus midagi korda ei lähe, see on harilikult liig laisk selleks, et saavutada edu. Ta ei taha end väsitada, ei taha enese päale võtta vaeva, mida eduks tarvis. Ta tahab vaid mugavalt päevi veeta ning mõtleb: milleks töötada, meelsamini juba nautida elu.

Kehaline roidumus, vaimline ükskõik-susse kaldumine, asjade juhuse hoole and-mine väiksema takistuse puhul, need oma-dused ilmnevad suuremalt jaolt inimestel, kes elus midagi ei saavuta.

Ükski kalduvusist ei vaja nii palju tä-helepanu ja hoolt kui püüe, eriti kui elame ümbruses, mis ei paku meile võimalusi oma vaimuannete arendamiseks. Seepä-rast olgu eemaldatud kõik mõjud, mis meie püüet halvavad. Kui võrdleme inimesi kel-ladega, siis näeme, et nendest suur hulk on kaunistustes, kusjuures näib olevat kõik

korras, ent ometi seisavad nad, sest neil pole vedru. Olgugi kellal paremini ehitatud rattad ning kalliskividega kaunistatud numbrilaud, kui puudub aga vedru, on kasutu kõik. Nii võib mõni noor inimene olla hää terveise ning parimate annetega, kui temas pole püüet, siis on kasutud eelmised iseenesest kallihinnalised omadused.

On olemas inimesi, kellele kolmekümneaastate kestes veel pole selgunud, millist elukutset nad valiksid, tõendades, nad ei teadvat, milleks neil andi.

Õige püüde avaldub sageli kaunis varakult, ning mis siis ka tõsist tähelepanu väärrib. Kui meie tema häält ei kuule, kui ta aastate kestes ei saa avalduda, siis vaikib ta ning temaga sünnib samuti kui iga muu võimega, mis mittekasutamise korral jääb kiduraks ning lõpuks hääbub. Loodus jätab meile vaid selle, mida alaliselt tarvitame. Niipea kui seisab tegevuseta mõni muskel ehk vaimuanne, algab hääbumine ning selle tarvitamise võimalus kaob ajajooksul.

Püüde, mis ei saa toitu, on kui otsus, mille täitmist edasi lükkame. Hooldamine muutub vähem käskivaks, samuti kui mõne paha kire kestev allasurumine selle hoopeis kustutab.

Igapäev võib näha inimesi, kelles on surnud püüde. Neid pole enam olemas, kuigi elavad, liiguvad. Nad pole kasulikud millekski, ei enestele ega oma kaasnimestele. Pole kurvemat nähtust kui seesugune inimese elutsemine.

Kui rikutud ei oleks ka üks inimhing, seni aga, kui temas on püüet millegi poole,

pole kadunud kõik lootused. Kui aga vaikib ka püüde, siis on temaga kõik otsas. Mõni petab end seega, et arvab enese oma ideaali teostusel olevat, kui ta selle järele igatseb. See võib aga olla vaid unistav tegutsemisvõimetu igatsus, mis suigutab püüde samuti surmale. Õige püüde vajab toiduks kindlat tahtejõudu, tugevat otsustamisvõimet, energiat ja vastupidavust.

Aeg millegi teostamiseks on siis, kui „vaim“ meie üle tuleb, kui tunneme eneses tugevat, selget otsust. See otsus aga raueb meis, seda enam, mida kauem meie selle teostamist edasi lükkame. Seepärast kogutagu end õigel ajal ning asutagu tegutsenema.

Pole kurvemat kui tahta aidata inimest, kelles pole püüet ja nii palju õilsat rahulolematust, et välja tungida olevaist kitsastest oludest; kellel puudub teguvõime algamiseks, püsivus jätkamiseks!

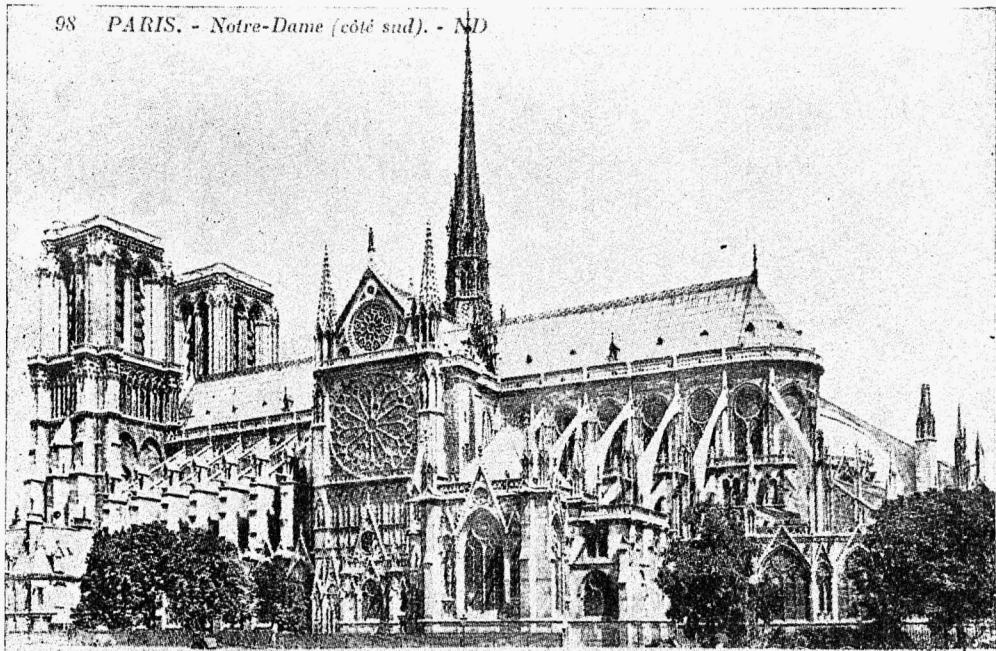
Elus võidab vaid see, kes ei rahuldu sellest, mida ta juba suudab, vaid kes on otsustanud arendada enda teadmisi igapäev ja kes võitleb oma ideaalide teostamiseks. Ühtlasi kinnitab ta veel kord seda tõsiasja, mis kõikide suurte inimeste arenemist juhtis: nende püüde oli jõuda ikka kõrgemale, ikka kaugemale.

Inimene, kellele pole arenemist, on rahul sellega, mis ta saavutanud. Kes aga areneb, tunneb, et ta pole veel täielik, pole veel „valmis“. Ta pole rahul ringiga, mis teda ümbritseb, vaid ihkab sellest väljapoole, avarusse, ihkab tõusta kõrgemale.

(Järgneb.)

98 PARIS. - Notre-Dame (côté sud). - ND

Prantsuse varase gootika toredam ehitus — Notre-Dame de Paris (lõunapoolne osa). Ehitati kogu aastasada, alates 1163. a. (Kaanepildil kujutatud koletised asuvad kahe suure torni välisrõdul.)

ANATOLE FRANCE.

Kogu Prantsusmaa ja iga kirjanduse sõber leinab Anatole France'i (Anatole François Thibault), Prantsuse praeguse aja suuremat proosakirjanikku, kes suri 12. okt. s. a. 80-a vanuses. Täna ses „Vikerk.“ nr. 43 ilmub Anatole France mälestuseks jutt Prantsuse revolutsiooni ajast „Väike tinasoldat“, mille avaldame kirjanikuga tutvustamiseks meie noortele.

Jutt on võetud novellikogust „L'étui de nacre“, millest juba mitmed lood Eesti keele on tõlgitud. Anatole France'i üle on „Vikerkaares“ nr. 19 olnud kirjutus tema 80-aastase sünnipäeva puhul. Siinkohal tuletame meele kõige olulisemaid punkte tema eluloos. Ta sündis (1844.) raamatukaupmehe pojana Pariisis, elas palju raamatute seas.

Oma esimese kirjandusliku teose „Püha Radegondi legend“ kirjutas koolipoisina, 15. aastaselt. Äratas tähelepanu 37 aastasena (1891. a.) teosega „Silvestre Bonnardi roim“, millega teenis Prantsuse Akadeemia tunnustuse. On kirjutanud üle neljakümne raamatu: jutte, romaane, artikleid, produktiivne olles kuni vanaduseni. Alles 1921. a. sai Nobeli kirjandusliku auhinna. On huvitatud olnud sotsiaalsest elust; see paistab välja paljudest tema romaanidest ja juttudest; sest need kõnelevad pehme huumoriga ning filosoofeeriva süvenemisega tema ilmavaatest ning suhtumisest teda ümbritsevale inimlikule elule, iseäranis väikestele inimlikele nõrkustele ja omapärasustele.

Anatole France'i jutt, tõlk E. R.

Uhel ööl, kui influentsa palavik mind magama ei lasknud jääda, kuulsin ma üsna selgesti kolme tasast koputust, mis näisid tulevat ühest klaasvitrinist minu süngi pähtsas, milles asus terve kogu igasugust Saksi portselaani, Sevri biskviitkujukesi, Tacagra või Myrina statuette, renaissansi pronksi, Jaapani elevantilund, Veneetsia vaase, Hiina tasse, Martini poleeritose, lakitud aluseid, emailkarbikesi, ühesõnaga — kõiksugu kribu-krabu, mis ma omale olin muretseanud puhtast ebausust ja mis ajuti minu mälestusi õnnelikkudest ja kurbadest tundidest elustasid. Koputused olid üsna kerged, ometigi äärmiselt selged, ja ma märkasin öölambi valgel, et nende sünnitajaks oli üks muu kolu sisse kinnijäänud väike tinasoldat, kes nüüd sellest vabaneda püüdis. Oieti öelda ei olnud ma just väga imestanud. See väike soldat tundus mulle alati väga kahtlasena. Ja need kaks aastat, mis ta minu oma oli, ootasin ma tema poolt alati mõnda seesugust halpust. Ta kandis valget, punase servaga uniformi, ja on teada, et eriti just

see rügement Prantsuse väes kunagi sõjavälise korra poolest välja pole paistnud.

— Hei! Roos, Levkoi või Tulp (kuidas teid kutsutakse), — hüüdsin ma. Kas ei võiks teie vähem müra teha ja mind rahus puhata lasta, sest ma kannatan isegi praegu väga?

Olevus vastas mulle põrnitsedes:

— Nii nagu te mind näete, kodanik, on sellest juba tervelt sada aastat tagasi, kui ma vallutasin Bastiili; niisugust aega võib pidada juba saviriistade elueaks. Ma usun, ei leidu palju nii vanu tinasoldateid kui mina. Hääd ööd, ma lähen paraadile.

— Tulp, vastasin ma valjult, teie rügement saadeti koju keiser Louis XVI käsukirja põhjal juba 31. augustil 1789. aastal. Teie ei tarvitse enam mingisugusele paraadile minna. Jääge oma vitriini.

Tulp kortsutas kulme ja vastas, kõõrdi pilku minu päale heites:

— Kuidas, kas te ei teagi, et iga aasta 31. detsembri ööl, kui lapsed magama on heitnud, peetakse katustel suurt tinasoldate paraadi rõõmsalt suitsevate korstnate vahel, mille kaudu lahkub viimane suits jõulukolletes hõõguvaist halgudest? See

on vast pöörane kihutamine, kus ajab nii mõnigi ratsamees, kellel enam päädkki otsas pole. Kõikide lahinguis laugenud tinasoldatite varjud mööduvad siis mingisuguses allilma vihuris. Näeb ainult vilavaid püsse ja murtud piike. Ja surnud nukkude hinged, kahtatanud palgel, vaatavad kuu paistel päält seda paraadi.

See kõnelus pani minu raskesse seisukorda.

— Nii siis, Tulp, see on komme, pühitsetud komme? Mul on lõpmatu palju lugupidamist igasuguste kommete, traditsioonide ja rahva usundite kohta. Me kutsume seda folkloreluks ja teeme sel alal uurimusi, mis meile palju lõbu pakuvad. Tulp, ma näen suure häämeelega, et te olete alalhoidlane. Teisest küljest ei tea ma aga siiski, kas ma teid sellest vitriinist tohin välja lasta.

— Sa pead koguni, ütles üks õrn ja puhas häälekene, mida ma seni veel polnud kuulnud ja mille ma kohe tunnistasin ühe Tanagra *) kauni neiu omaks, kes asus kohe Prantsuse kaardiväelase selja taga omapärasel rahvuslikus kleidis, ja keda see käega taljest pidas. — Sa pead koguni. Sest kõiki esiisadelt päritud kombeid tuleb aukartusega täita. Meie esivanemad teadsid paremini, mis on lubatud ja mis keelatud, sest nemad olid jumalatele meelepärased. Sellepärast tuleb lubada ka sellel galatealasel minna täitma oma esivanemate sõjalist rituaali. Minu ajal ei kantud veel, nagu sellel siin, seda naeruväärset valget, punaste ääretega mündrit. Meie sõduritel oli kaitteks ainult nende kilbid. Ja me kartsime meid. Nad olid barbaarid. Samuti sina, sa oled galatealane ja barbaar. Asjata oled sa lugenud luuletajaid ja ajaloolasi, sa ei tea ometigi, mis on elurõõm. Sa pole kunagi olnud Greeka maal; mina aga ketrasin lambavillu oma koduühes, kauni, vanaaegse valli jalal.

Ma julgesin ettevaatlikult vastata:

— Ilus Paniska, sinu väike Greeka rahvas on saavutanud mõningaid kunstivorme, mis alati mu silma ja südant rõõmustavad. Kuid nad tegid sinu Agoras ka nii palju rumalusi, et nendega vabalt mõnda meie

linnaõukogu istangut ümber võlks jahvatada. Ma ei kahetse siiski, et ma pole olnud teie Tanagra kodanik. Kuid igatahes peab tunnistama, sa kõnelesid hästi. Ilus Paniska, kes sa oled kedranud Mileti villu vanaaegse valli jalal, sa pole asjata mulle kuulda annud hääd soovitusi; sinu soovil luban ma Tulpi minna, kuhu teda iganes kutsus folklore.

Kuid siis pööris minu poole oma paluva pilgu üks väike võimüttajanna Sevri biskviidist, mõlemad käed oma võlastjal:

— Mu härra, ärge laske tal minna! Ta lubas mind omale naiseks võtta. Ta on üheteistkümmne tuhande tütarlapse südame võitja. Kui ta läheb, ei näe ma teda enam ilgi.

Jä kattes ümarad põsed põllega, nuttis ta täiest südamest.

Tulp läks punaseks nagu tema mündri servad: ta ei võinud kannatada stseene ja talle oli äärmiselt vastumeelt kuulata teenitud etteheiteid. Ma püüdsin nii hästi kui võisin rahustada väikest võimüttajannat ja võtsin Prantsuse kaardiväelasele sõna päälle paraadi mitte ühessegi sortside kabareesse aega minna viitma. Ta lubas seda ja ma soovisin talle hääd reisi. Kuid ta ei läinud kohe. Imelik asi, ta püsis rahulikult oma alusel, liigatades sama vähe kui muu teda ümbritsev kolu. Ma avaldasin selle üle oma imestust.

— Kannatust, vastas ta mulle. Ma ei või ometi (kõigi okkultismi *) säaduste vastu teie silmade all ära minna. Kui te vähekene tukkuma jääte, on mul kerge vaev mõnele kuukiirele libistuda, sest ma olen peen. Kuid mul ei ole kiiret ja ma võin veel tund või isegi paar oodata. Seni ei jää meil aga midagi muud paremat üle kui juttu vesta. Tahate, ma jutustan teile mõne vanaaegse loo. Ma tean neid mitu.

— Jutustage, ütles Paniska.

— Jutustage, ütles väike võimüttajanna.

— Jutustage päalegi, Tulp, lõin ka mina nõusse.

Ta istus, täitis piibu, palus klaas õlut, kõhatas ja algas järgmiselt:

*) Tanagra — muistse Greeka maakoht.

*) Okkultism — hommikumaa salateadus.

Sinna on tagasi tervelt üheksakümme üheksa aastat, päeva päält, ei enam ega vähem*). Ma lebasin lauakesel tosin seltsimeestega, kes sarnanesid mulle nagu vennad, ühed neist piisti, teised pikali, paljud vigastatud päade ja jalgadega: kangelaslik jäänus ühest karbitäiest finasoldatid, mis oli ostetud eelmisel aastal piha Hermani laadalt. Tuba oli tapitseeeritud kahvatu-sinise siidiga. Nurgalaud, mille pääl oli avatud palveraamat, toolid liüra-kujuliste seljatügedega, kirjutuslaud, valge

Julie kirjutuslaua juures, maitserikka kaela painudes suurepärase ja kahvatu juusteoreooli all, lehitsedes kirju, mis lamasid kimpudesse säetult laua laegastes.

Kell lööb kaksteist; see on märgiks kuju-tatavale üleminekule ühest aastast teise. Nägus seinakell, millel naerateleb kullatud aamor, kuulutab, et on lõppenud aasta 1793.

Pilguke hiljem, ja tupp on ilmunud väikene olevus. Kaunis lapsukene, kes tuli kõrvaltoast, kus ta magab, jättes ukse

Pilk ilusale Pariisile. Panteon, pühendatud Prantsuse suurvaimude mälestamiseks.

voodi roosiornamentidega, karniisi serv, mis kujutas tuvipaarisid, kõik see naeratas õrna võluvusega. Lamp andis õrna valgust ja kamina tuli sünnitas nagu värahtuvaid tiibu pimedikus. Öhtukleidis istus

*) Järgnev jutustus kujutab lugu Prantsuse suure revolutsiooni algaegadest. Rahvas, kes kuningakoja pillavast elust ärritatud, suuri maksusid kanda ei suutnud, tõstis mässu, saatis kuninga Louis XV tapalavale ja moodustas rahvavalitsuse lihtsatest, suuremas enamuses verejäänulistest Pariisi harimatutest hulgustest ja mõningaist fanaatikuist-rahvuslastest. Aristokraadid pidid põgenema. Kohalejäänud, sagedasti ilmsüütud naisterahvad ja muud kodanikud, saadeti aga äraandmise kartusel tuhandetekaupa tapalavale, giljotiinile.

poolavale, jookseb särgiväel ema sülle soovima hädad uut aastat.

— Hääd unt aastat, Peeter... Ma tänan sind. Kuid kas sa ika tead, mis on hää aasta?

Laps arvab seda teadvat; ometigi tahab ema talle seda paremini seletada.

— Aasta on hää, laps, neile, kes teda on ellanud ilma vaenuta ja ilma kartuseta.

Ta kallistab last; kannab tema tagasi voodisse, millest see välja oli lipsanud, ja tuleb uuesti tagasi kirjutuslaua juure. Vahepeel vaatleb ta koldes põlevat tuld ja kirju, millest on välja kukkunud kiuvanud õisi. Ta peab nad põletama. Seda peab siiski tegema, sest need kirjad, kui nad leitaks, viiksid giljotiinile niihästi

nende kirjutaja kui ka saaja. Kui asi puutuks ainult temasse, ta ei põletaks neid. Nii tüdinenud on ta, et veel heidelda oma elu pärast timukate vastu. Kuid ta mõtleb selle pääle, kes pagulasena, süüdistatuna, tagaotsituna ennast varjab kusagil Pariisi agulites. Iga ainus neist kirjadest võiks juhatada kätte tema jäljed ja teda surmale välja anda.

Välke Peeter magab magusasti kõrvaltoas; köögitudruk ja toatitudruk on läinud ülemise korrja tubadesse. Lumise aastaaja suur vaikus valitseb ümberringi. Toa puhas ja elav õhk ergutab kamina tuleleeki. Julie peab asuma kirjade põletamisele, ja see on ülesanne, mis ei või sündida, seda ta teab, sügavate ja kurbade unistusteta. Ta peab põletama kirjad, kuid mitte ennem, kui ta nad veel kord läbi on lugenud.

Kirjad on kõik järjestatud, sest Julie paneb kõigesse, mis teda ümbritseb, oma vaimu kordaarmastavat tähipäälust.

Need siin, nad on juba üsna koltunud, on märgitud kolm aastat tagasi; ja Julie elab läbi öövaikusel möödunud aegade tunde. Ta ei anna tulele ühtki lehekest, enne kui ta kümmed korrad läbi pole libistanud nende lõhnavaid ridu.

Sügav vaikus on ta ümber. Tund tunnilt läheb ta akna juure, kergitab katted ja vaatab vaikivus pimeduses Saint-Germain-des Prés kirikut, mis on hõbetatud üle kuust; siis astub ta jälle oma pikaldasele ja valurikkale hävitustööle. Ja kuidas mitte veel viimast korda maitsta neid võlvavaid ridu? Kuidas ohverdada tulele need nii kallid read, neid enne igaveseks jäädvustamata oma südames? Sügav vaikus on tema ümber, ta hing väriseb noorusel ja armastusel.

Ta loeb:

— Kaugel viibides, näen ma teid, Julie. Ma kõnnin ümbritsetud kujutustest, mis loob minu mõte. Ma näen teid, mitte ainult liikumatuna ja külmuna, vaid elavana, hingestatuna; alati isemoodi ja alati täjuslikuna. Õnnelik, Julie armastatu! Kõik veetleb teda, sest ta näeb kõike sinus. Sind armastades armastab ta elu; ta tunneb vajumust sellest maailmast, mis sind valgustab; peab kalliks seda maad, mis sind kasvatanud. Armastus avab talle as-

jade varjatud hinge. Ta mõistab looduse lõpmatuid vorme; nad kõik näitavad talle Julie kuju; ta kuuleb looduse äraarvatuid hääli, nad kõik sosistavad talle Julie nime. Sel õhtul väristavad esimesed vilkumalöövad tähekesed teda; ta mõtleb: võib olla vaated ka sina neid sellel pilgul..

Mu Julie, kui ma peaksin langema pagulase kirve all, kui ma peaksin surema vabaduse eest nagu Sidney, isegi surm ei suudaks mind vangis hoida pimeduses, kui sina pole minu võrratu kaasohver. Ma lendaksin sinu juure, armsam. Alati pöörduks tagasi minu hing, tiiveldes sinu ümber..

Ta loeb ja uneleb. Öö jõuab lõpule. Juba helgib läbi aknakatete nõrk valguskiir: see on hommik. Teenijad alustavad tööd. Tema tahab lõpetada oma. Kas ei kuulnud ta hääli? Ei, vaikus on sügav ta ümber..

Vaikus on sügav, sest lumi matab samumude kaja. Tullakse, ollakse juba säääl. Hoobid kajavad vastu ust.

Peita kirjad, lukustada kirjutuslaua laekad, selleks pole enam aega. Ta teeb kõik, mis ta suudab teha; ta haarab paberid piliku ja heidab nad kanapee jalgpada alla, mille kate on libisenud põrandale. Mõned kirjad kukuvad vaibale, ta tõukab nad jalaga varjule, haarab ühe raamatu ja viskab selle toolile.

Ringkonna eesistuja astub tuppa kahe teistküümne relviitu saatel. See on mullune lihunik, nimega Brochet, palavikuhaige, kelle veretavates silmades on alaline tigedus.

Ta annab meestele märgi valvata uksti ja ütleb, pöördes Julie poole:

— Kodanik, saime kuulda, et sa kirjavahetuses oled Pitti agentidega, emigrantidega ja vangistatute kaasarmõtlejatega. Sääduse nimel, tulen simult neid kirju ära viima. Juba ammu on mulle su pääle näidatud kui hädaohitlikumat laadi aristokraadi pääle. Kodanik Rapoix, kes seisab siin sinu ees, — osutas ta oma meestest ühe pääle, — on üles tunnistanud, et sa talle suurel talvel 1789 olevat raha ja riideid annud, et teda ära osta. Mõõdukad ja lohakad linnavolinikud on sind liigagi kaua juba säästnud. Kuid mina olen iseenda

isand ja sa ei pääse enam giljotiinist. Anna meile välja oma paberid, kodanik.

— Võtke nad ise, ütles Julie, mu laegas on lahti.

Sää! leidusid veel ainult mõned sündimise, abiellumise ja surma dokumendid, kaubakirjad ja maksulehed, mis Brochet kõik ükskaaval läbi uuris. Ta katsus neid näpuga ja pööris käes mitmet pidi, nagu inimene, kes ei usu, et talle tõtt on räägi-

Ta ei tea ainult, kas leiavad nad selle kohe või läheb selleks veel aega. See teadmatust valdab ta ja valmistab talle isegi väikest meelelahutust. Sellel traagilisel silmapilgul on talle mingisuguseks vaimliseks mänguks näha rahvuslasi kord kaugemas, kord lähenemas kanapeele.

Brochet, kes laekaga valmis on saanud, kaotab kannatuse ja ähvardab end juba leida oskavat otsitavaid pabereid.

... Ta loeb ja uneleb.

tud ja kes ise hästi lugeda ei oska, lausudes vahest:

— Äraneetud! Endise kuninga nimi pole maha kustutatud; äraneetud! no küllap me juba näeme!

Sellest mõistab Julie, et läbiotsimine tuleb kestev ja piinarikas. Ta ei suuda hoiduda pilku heitmast kanapee poole ja ta näeb ühe kirjanurga katte alt välja paistvat nagu väikese hiire kõrvakese. Seda nähes rahuneb ta äkki täiesti. Oma hukatuses nüüd kindel olles asub tema meeltesse vaikne otsustavus ja tema näole rahu, mis sarnaneb peaaegu muretusele. Ta on kindel, et ka inimesed seda paberiservakest märkavad, mida tema näeb. Valge laiguna punasel vaibal lõikab ta otse silma.

Ta ajab mööblid ümber, pöörab seinalpilte ja klopib oma möögapäraga seinte puuvooderdusi, et leida salaugast. Ta ei leia midagi. Ta käseb lõhkuda suuri seinapeegleid, et näha, kas neisse midagi peidetud pole. Sää! pole midagi.

Selle aja jooksul kangutavad mõned tema inimestest üles paar parketilauda. Nad vannuvad, et neetud aristokraat kaua tublide sanskulotide üle naerda ei tarvitsevat. Kuid ükski neist ei märka väikset valget riba, mis paistab kanapee katte alt.

Nad viivad Julie teistesse tubadesse ja nõuavad kõik võtmed. Nad lahutavad mööblid, lõövad klaaskapid kildudeks, lõhuvad toolid, avavad diivanite sisikonnad. Ja nad ei leia midagi.

Kuid Brochet ei kaota lootust, ta pöörab tagasi magadistuppa.

Jumala nimel! paberid peavad siin olema; ma olen selles kindel!

Ta silmitsseb kanapeed, peab seda kahtlaseks ja torkab viis või kuus korda oma mõõga täies sügavuses selle sisse. Ta ei leia ikka veel otsitavat, vannub kohutavalt ja annab oma meestele äramineku käsu.

Veel uksele pöörab ta Julie poole väljasirutatud rusika:

— Värise mind nähes; ma olen valitsev rahvas!

Ja ta läheb viimsena.

Lõpuks on nad läinud. Ta kuuleb nende samme trepil kaugenevat. Ta on päästetud! Tema ettevaatamatus ei olnud teda hukanud! Ta jookseb tormiliselt naerdes oma väikest poisikest kaelustama, kes magab surutud rusikail, just nagu poleks tema voodi ümber mingit segadust olnud.

* *
*

Nii kõnelenud, süütas Tulp vahepääl kustunud piibu ja tühjendas klaasi.

— Mu sõber, peab tõele au andma, ütlesin mina. Prantsuse kaardiväelase kohta jutustasite teie seda väga peenemaitseiselt. Kuid mulle näib see jutt juba varem kuulnud olevat.

— Võib olla, et Julie selle ise edasi jutustas. Ta oli üks tõesti lõpmatu vaimukas inimene.

— Ja mis tаст sai?

— Temal olid veel hääd päevad esimese konsuli *) aegadel. Ometigi kurtis ta oma pargi puudele õhtuti omi valurikkaid saladusi. Näete, härra, ta oli tugevam surmas kui armastuses.

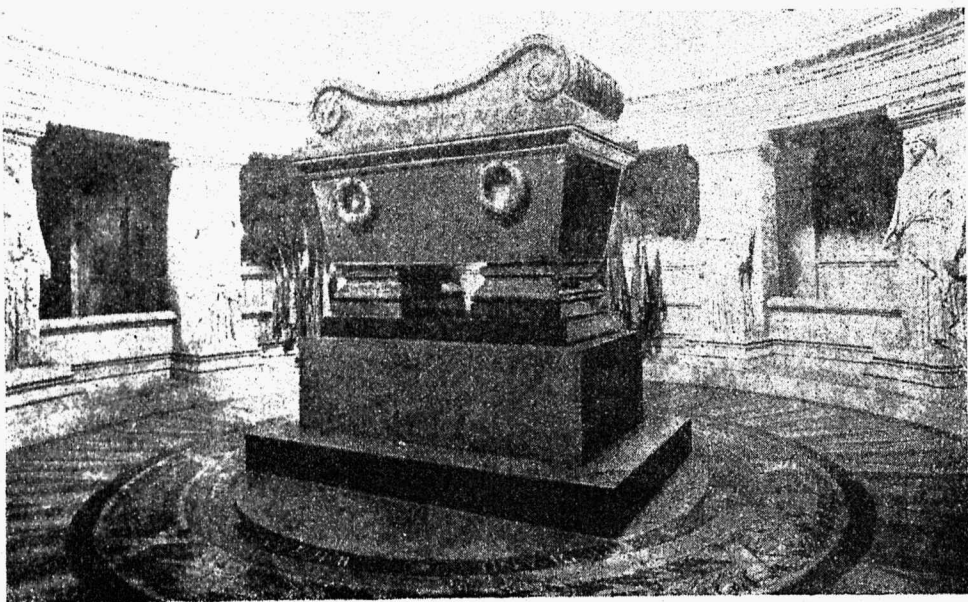
— Ja see, kes kirjutas nii ilusaid kirju?

— Temast sai parun ja impeeriumi prefekt.

— Ja väike Peeter?

— Tema suri aastal 1859 Versailles's sandarmite päälkuna.

— Säh sulle nüüd!?

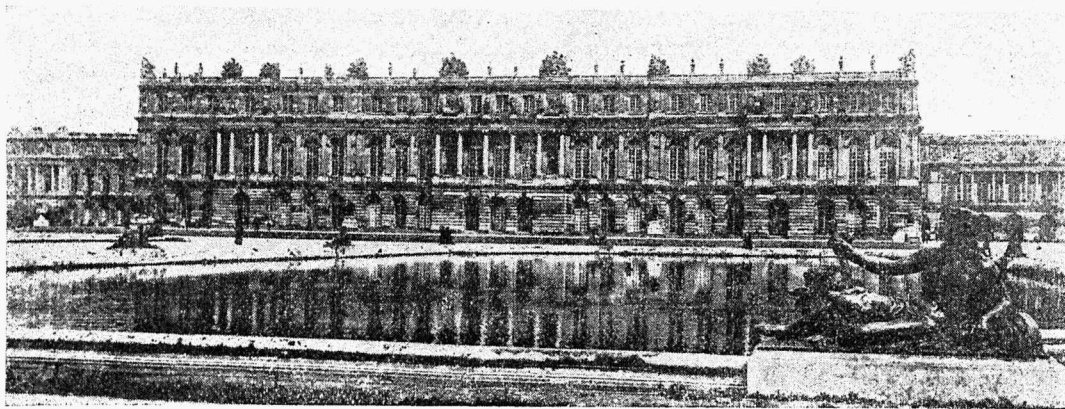

Napoleoni, maailma suurima diktaatori sarkofaag Panteonis, Pariisis.

*) Esimene konsul — Napoleon.

„Kerjuspoiss Prantsuse riigi troonil.“ (Vaata lhk. 1073.)

Versailles, Louis XIV ajal ehitatud kuningaloss, Pariisi lähedal. Louis XIV stiili kõige toredam ja täielikum väljendus.

KERJUSPOISS PRANTSUSE RIIGI TROONIL.

Daani kirjaniku Anderseni kogust „Kuujutud“. Hanno Vesimaa.

„Eile“, rääkis kuu, „vaatasin suure Prantsuse riigi pealinna, Pariisi pääle, mis alati täis mürimat ja liikumist. Mu kiired tungisid Lauvre'i*) (ütle: Luvre) ruumesse. Alamast soost vana emake, väga vaeselt rietatud, kõndis ühe teenri järele suure troonsaali: ta tahtis seda näha — pidi näha saama! Mõnigi suu**) ja palju kõneosavust läks see tal maksma, enne kui jõudis nii kaugele, et saali pääsis. Ta koostas oma kuivanud käed ning vahtis pühalikult enese ümber, nagu seisaks mõnes palvemajas. „Siin, jah siin see sündis“, rääkis ta tasa. Ta lähenes troonile, millelt rippus üliilus kullaga tikitud sametvaip. Siia langeski põlvilli ja suudles tekkki. Arvan, et nuttis. „See pole enam too tekk!“ ütles teener ning huulte ümber mängles naeruvari. „Ent siin oli see siiski, ja nii nägi siis siin välja!“ kõneles emake. „Jah, nii,“ kostis teener, „ent just nii ka mitte — aknad olid sisse löödud, ukсед maha murtud ning kogu põrand

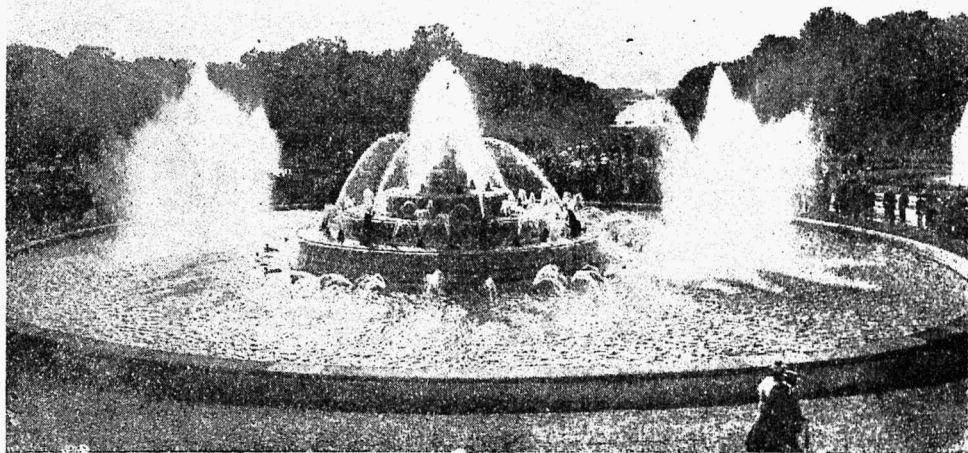
lainetas verest. Te võite aga sõnada: mu lapselaps on surnud Prantsuse riigi troonil!“ „Jah surnud“, kordas vanake. Nad ei kõnelenud enam sõnagi ning läksid säält kohe välja. Saabus hämarus ning mu kiired valgustasid kahevõrra toredat vaipa Prantsuse riigi troonil. — Lugeja, mis arvad, kes oli too vana emake? — Oota, tahan sulle kõneleda jutu, mille kuulsin kuul. „See oli rahvaste mässu ajal. Ühel võidurikka päeva õhtul, mil oli iga maja kindlus, iga aken võitluspaigaks. Mässajad tormasid kuningakoja pääle. Isegi naised ja lapsed olid võitlejate ridades ning tungisid lossi ruumesse. Kesk troonisaali võitles üks väike poisike vanemate meeste seas vahvasti. Mitmest odast läbistestult langes ta põrandale. Teised panid ta troonile, mässisid tema haavade ümber sametteki; ta veri valgus üle kuningliku rõiva. Milline pilt! Tore troonisaal — võitlejad, murtud lipp lebas põrandal, kuna ta kolmevärviline riüü odade otsas levis, troonil — vaene kahvatu poisike, silmad pöördud taeva poole, kuna muud liikmed valus vingerdusid.

*) Kuningakoda.

**) Prantsuse väikselm raha.

Paljast rinda ning riideräbalaid kat-
tis pooleni tore, hõbe liiliatega ehi-
tud sametekk. Juba poisikese
kätkil oli ennustatud, et ta Prantsuse
riigi troonil sureb. Ema süda oli
umelenud ühest uuest Napoleonist.

Mu heledad kiired on surematu
mälestuse pärga ta kalmul suudelnud,
nad on suudelnud poisikese vanaema
otsaesist, kui ta unes sama pildi nägi,
mille siin võid maalida — kerjus-
poiss Prantsuse riigi troonil.“

Versailles'i park Neptuni tiigiga.

Kaanepilt.

Tänase nri iselaadi kaanepildi on kunst-
nik Vanda Johanson oma suviselt
studiosõidult väljamaale, eriti Itaaliasse ja
Pariisi, „Vikerkaarele“ kaasa toonud. Vanda
Johanson on kunstnik, kes tabab elus näh-
tusi, mis on tugevasti omapärased ja eba-
harilikud — see nagu sugereerib ja inspi-
reerib loomisele, haarab isesuguse võimuga.

Kes neid kurjevaima vaatleb, ei tuleks
kunagi mõttele, et sarnased koletised võiksid
olla kiriku kaunistusiks. Ja ometi on
see nii. Meie tänane kaanepilt kujutab
Pariisi pääkiriku, kuulsa Notre-Dame de Paris
välisrõudude ilustusi. Sarnaste koletiste ja
loomade kujutamine oli omane varasele
gootikale, mida puhtalt esitab nimetatud,
iluduse poolest üks kuulsamatest kirikutest
maailmas.

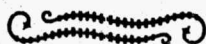
Kujutatud hümäärid, s. o. Greeka keeles
kirikavalad koletised, salalikud tasujad, nagu
tõuseksid õõpimedusest, himuralt vahivad nad
ilusat Pariisi, ahnelt varitsedes, valmis kis-
kuma teda oma kütüsi. Kuri, vanakuri, valvab.

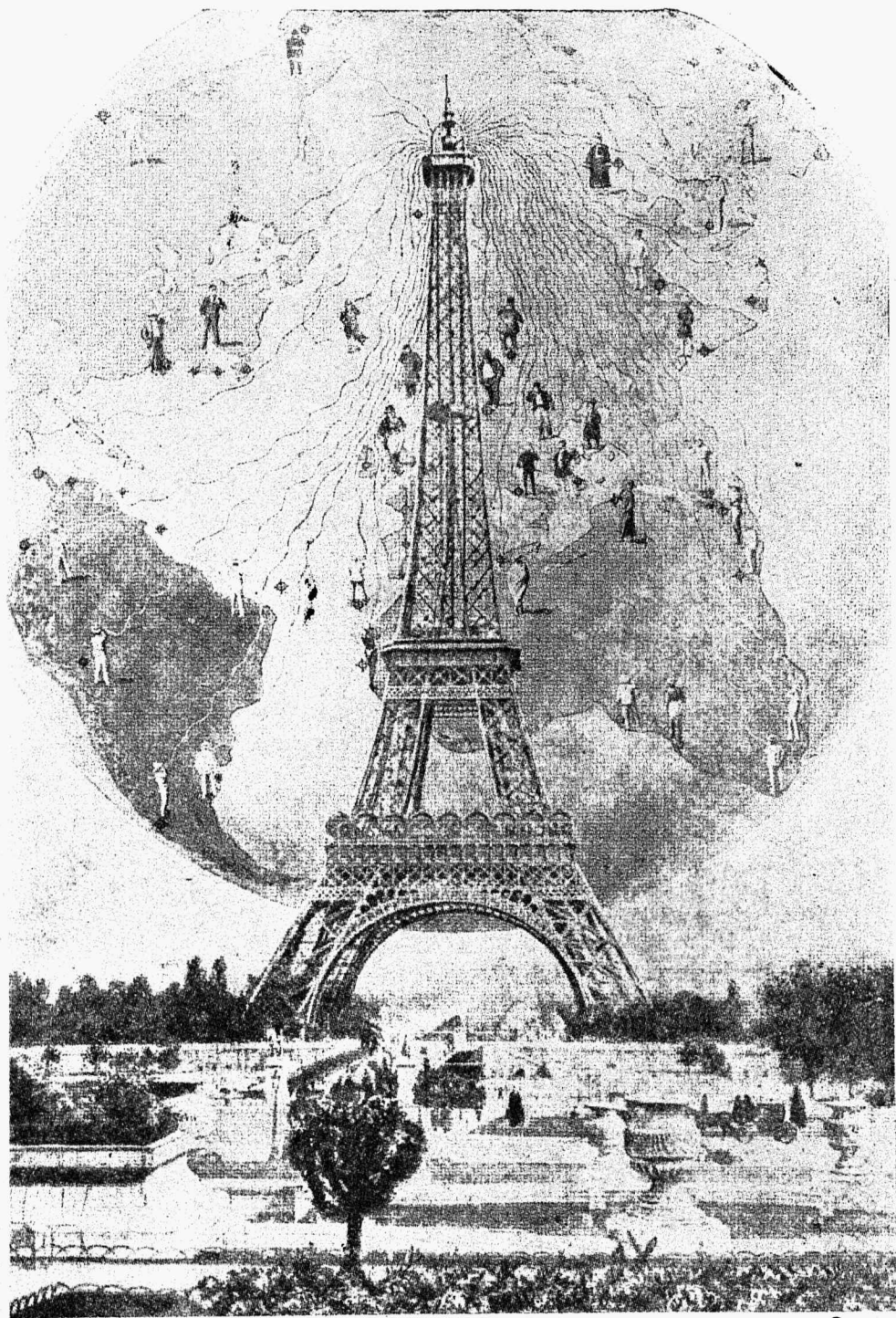
Nüüdseaja suurim ime — raadio.

Marcel Dupré,

Notre-Dame de Paris organist, maailma kõige
suurema kontsertoreli ees, millel ta kohe
alustab kontserti, mis raadiol edasi antakse
kogu maailmale.

Eiffeli torn Pariisis, mis peab ühendust kogu maailmaga raadioteel, ka Eestiga.

Franz Treller. Noorsoole toimetanud Jursi Sander.

Kuna tee paremaks muutus, ratsutasid nad kiiremini. Küla lähedal kohtasid nad vana indiaanlase, kes tee ääres seistes neid uurivalt silmitses. Mehe nägu ei olnud just väga usaldustäratav. Pablo teretas teda lahkelt Hispaania keeles ja ütles: „Me otsime öömaja, vanake. Sa oled vahest nõnda lahke ja ütled meile, kust seda leida võiksite?“

Räpaka välimusega vanamees polnud vist veel kunagi oma tõugu isikut suursugu caballero ülikonnas näinud, sest ta vahtis üksisilmi noorele võõrale otsa.

„Noh, sõber, kas sa ei kõnele Hispaania keelt? Kas ei mõista sa mu sõnu?“

„Vähe Hispaania keel,“ pursis mees, „mina Xinka keel“. Kas sina ei kõnele Xinka keel?“

Pablo oli del Rocas kasvades mõistagi Xinka indiaanlaste murraku välja õppinud, sest isegi sennor d'Irola ja daamid olid läbikälmises tööliste ja teenijatega tihtigi sunnitud seda tarvitama, aga ta ei armastanud seda keelt. Siiski vastas ta mehele Xinka murrakus: „Loodan sinuga ka sinu keeles kõneleda võivat, kuigi mõistan ainult vähe sõnu.“

Ta kordas xinkale enne Hispaania keeles avaldatud palve.

„Ruumi leiad pueblós küllalt, võõras, sest noored mehed on sõtta läinud.“

„Siis ole nii lahke ja juhata meid.“

„Võlte minu juures peatada, kui soovite, mul on tortillasid*) ja ube, neid võite süüa.“

*) Tortilla — maisitaigast küpsetatud kook.

„Võtame su ettepaneku tänuga vastu. Juhata meid sinna.“

Mees jäi aga paigale ning uuris kord noormehi, kord nende suurepäraseid püsse ja tuliseid, täisverd hobuseid.

„Kust tulete?“

„Haciendast San Pedro, mis kuulub sennor Mendezile.“

„Kuidas läks teil korda läbi kaljukitsuste teed leida?“

„Meil oli tubli juht.“

„Kas olete soldadod?“

„Ei, oleme rahulikud elanikud.“

„Aga mis vajate siin? Harilikult ei tule keegi meie kõrvalisesse pueblósse.“

„Otsime põhjapoolle viivat suurt teed. Majordomo San Pedros arvas, et läbi selle oru jõuame kiiremini sihile.“

„Sa kõneled Xinka keelt hästi, kuid sa pole xinka.“

„Sul on õigus, ei mina ega mu peon pole xinkad, oleme põhjapoolt pärit.“

„Siis olete mayad?“

„Nagu ütled, oleme yucateegid**) ning teel kodupoole.“

Mees näis oma eksamiga lõpule jõudnud olevat, sest ta käänis ümber ja sammus läbi maisi- ja agavipõldude küla poole.

Mõlemad noormehed järgisid talle.

Ta peatus küla alguses kehva maja ees; see oli, nagu kõik teisedki, savitelliskividest ehitatud ja maisiõlega kaetud. Maja välimust kaunistasid ainult ümberringi kasva-

**) Yucateegid — Yucatani elanikud — pärismaalased.

vad ilusad rohelised granaadi¹⁾ ja loorberipuud²⁾).

„Astuge sisse ning olge Ixmali pool külastena tervitatud.“

Pablo ja Tenanga astusid sadulatest, viisid hobused peremehe juhtimisel kitsasse, väikesesse, kaktustest³⁾ ümbritsetud corroli⁴⁾, milles juba mõned hobueeslid seisis, vabastasid hobused sadulaist ja valjastest ning astusid nendega väikesesse maija.

4. Öömajal röövlite käsilase juures.

„Võtke istet,“ ütles xinka, „lähen teie hobustele sacatet¹⁾ andma.“

Nende sõnadega läks ta välja, kuna Pablo ja Tenanga pinkidel aset võtsid.

Peremees võttis lihtsa lambi ja valgustas sellega kõrvalruumi, kus kaks maisiõlgedest valmistatud magamisaset puhkamist võimaldasid.

„Oleme väsinud ja soovime magada; päikesetõusuga tahame teed jätkata.“

Noormehed võtsid oma püssid ja astusid neile puhkamiseks määratud ruumi.

Kogu aeg olid pueblo elanikud hurvitatud tähelepanuga nende piisse vaadelnud. Nüüd lausus xinka: „Teil on hääd püssid.“

„Seda küll,“ vastas Pablo, „ning meie mõistame neid ka tarvitada.“

„Magage rahulikult.“

„Hääd ööd!“

Vanamees lahkus ja jättis mõlemad noormehed üksinda.

Vähe aja pärast sosistas Tenanga Pablole kõrva: „Nägin väljas Tamay kaaslast, neegri, jälje.“

„Ohoo — siin? Kas ta on selles majas käinud?“

„Vähemalt üsna tema läheduses ja nimelt alles lühikese aja eest.“

„Hüva, otsimine algab õnnelikult. Me peremees peab siis röövleid tundma.“

„Arvatavasti. Hoi a piiss enda lähedal, me pole siin ohuta.“

„Mida sa kardad?“

„Hiilisin ümber maja. Sinu juures maisiõle hunniku all on seinas avaus.“

„Kas sa usud, et meile kallale tungida võidakse?“

„Need xinkad siin usaldavad vaevalt seda teha, iseäranis pääle meie piisside vaatlemist, nad on väga arad. Aga kes teab, milline on nende vahekord bandidodega? Mulle ei meeldi see asjaolu, et see neeger, selle äraandja Tamay seltsimees, siin on käinud.“

„Mis sa arvad, kelleks peavad meid meie peremehed?“

„Kindlasti salakuulajaks. Nad on seda umbusklikumad, et me mööda kaljude kitsasteed siia ilmusime. Ning mayad, iseäranis veel hästi relvitud nagu meie, on sellele orjadekarjale alati kahtlased.“

„Siis tohime ainult ühe silmaga magada.“

„Maga rahulikult, isand. Heidan neile õlgedele, mis avast seinas varjavad, mul

on metslooma uni, vähemgi kröblin äratab minu.“

„Kas poleks parem ööd väljas mööda saata? Kui need inimesed paha plaanitsevad, siis oleme siin selles kitsas ruumis kõige pigemini hädaohus.“

„Sa kõneled targasti, isand, kõige parem on, kui sinu nõu järele talitame.“

Selle tasasema, suust kõrva sosistatud nõupidamise järele ootasid nad vaikides hulk aega, kuni kõrval puhkava indiaanlase norskamine neid veenis, et ta kõvasti magas.

Tenanga koristas nüüd kärata maisiõled kõrvale ja ronis läbi seinavause välja. Mõne aja pärast tuli ta tagasi, tasane sisesemine teadustas ta ilmutist.

Pablo ulatas talle oma piissi ja ponchod. Ta kuulatas, indiaanlane magas.

„Asume corrolli lähedusse, siis valvame ihtlast oma hobuseid.“

„Jah, isand.“

Siin mägedest kaitsitud orus oli õhk mahe, tähed paistsid oma õrnas valguses ja tekitasid videviku. — Noormehed otsisid endale corrolli läheduses tiheda loorberipõõsa all öökastest kaitsitud koha välja ja mässisid end oma ponchodesse.

Pablo pööris pilgu taeva poole, kus hülgasid igavesed tuled ning mõttes viimaste nädalate sündmuste ja kauni olevuse pääle, kes varajasemast lapsepõlvest pääle oli jaganud ta saatust. Rõõmsas lootuses, teda peagi jälle näha, uinus ta magama.

Juba lähenes päev, kui Tenanga käsi teda puudutas ja teda äratas.

„Valt! Kuula!“ kõlas tasane sosin ta kõrva juures.

Ta kuulatas. — Surutud hääled kostsid nendeni, ja nende otsivad pilgud eraldasid läbi loorberlokste hämaras valguses kahe aegamööda läheneva mehe kuju.

„Anna mulle kähku oma hobueesel, Ixmol, pean kaljudes olema, enne kui päälke tõuseb,“ kõlas Hispaania keeli.

„Üks mulatt,“ sosistas Tenanga Pablole.

„Kas sind taga aetakse?“

„Conde lancerod ajasid mind nagu verekoerad.“

„Kas nad siia tulevad?“ See oli majaperemees, kes nüüd kõneles.

„Ma petsin neid oma jäljelt kõrvale, aga mu hobune lõppes ja mitu leguat pidin oma sadulat tassima.“

„Siis järgivad nad sulle?“

„Noh, öösel ei julge nad sel teel edasi tungida, ning algab päev, siis on neil moti-nerodega vististi küllalt tegemist; minu piüssipauk kajab mägedes kaugele.“

„Mis oled sa teinud, Tito?“

„Küll juba kuulda saad,“ hõlkas mulatt valjult.

„Tasa, minu majas on võõrad.“

„Võõrad?“

„Jah, kaks mayat; üks neist näeb välja nagu caballero. Nad tulid üle mägede kitsasteed mööda.“

„Mayad? Siis on nad kindlasti salakuulajad, ning arvatavasti selle mayakelmi Chamulpo omad. Lõika neil kõrid maha. — Kas Tamay oli siin?“

„Ei, aga negro.“

„Mis ta tahtis?“

„Ta tuli toidumoona võtma.“

„Kas ta ei jätnud mulle sõnumeid?“

„Ei — ta ütles ainult, et nad sind ootavad ning et sa teadvat, kus sa neid leiad.“

„Kas sennori on siin näha olnud?“

„Ei.“

„Noh, tema suhtes saadame sulle veel teateid, küll ta juba end korra näitab. Aga ole ettevaatlik, teda ei või usaldada.“

„Küll ma juba tema eest kõik varjan.“

„Oleks ka paha sulle, kui seda teeksid, sest nii kindlasti kui päike idas tõuseb, lõikaksime sul kõri maha.“

Kuuldus hobuse hirnumine.

„Mis see oli, kas sul hobuseid on?“

„Mayade omad seisavad siin.“

„Kas nad vähegi kõlbavad?“

„Nad on täisverd tõugu.“

„Kuulen seda meefeldi, sest tarvitan hääd hobust palju meelsamini kui sinu hobuesli. Muretse kähku hobune siia.“

„Ning mis ütlen ma hommikul mayadele?“

„Kui nad siis veel elavad,“ vastas mees kähisevalt naerdes, „ütled sa neile, et öösel hobune ära varastati. Ava värav, aeg kaob — tähed hakkavad juba kustuma.“

Pablo ajas end kiürus olekust püsti, võttis piüssi ning ütles: „Tule!“ Ta astus loor-

beripöösast välja ja tõmbas piüssikuked vinna.

Selle ähvardava naksatuse päale peatusid mõlemad corroli ees.

„Diablo!¹⁾ Mis see oli,“ küsis võpatav mulatt, keda Tenanga sellena juba varem vaba indiaanlase uskumata peene tundega ära oli tunnud.

„Outen va alla?“²⁾ kõlas kohe Pablo ähvardav hää.

„Amigos³⁾, kes te olete?“

„Seda peate kohe teada saama. Mis otsite säääl corroli juures?“

Kui Pablo ja Tenanga lähemale astusid, tahtis mulatt seljast piüssi õiendada.

„Jäta piüss rahule,“ hüüdis Pablo, „ehk mu kuul tungib sulle pähe.“

Mulatt kuulis sõna.

„Kes te olete, mis te tahate?“

„Oo,“ ruttas nüüd väga üllatatud majaperemees vastama, „see sennor siin soovis ainult üht minu hobuesli laenata.“

„Ah, sina oled säääl? Noh, siis on ju kõik korras, ma arvasin, et mõned kelmid meie hobuseid külastada tahavad.“

Ikka veel piüssi laskevalmis hoides, astus Pablo mölema mehe juure ning tundis viletsa valgustuse päale vaatamata nüüd vähemas ka üht mulatti ära.

„Küll see sennor on üks auväärt mees, kes veel enne päevatõusu edasi soovib reisisida, ja olen talle meefeldi ühe oma muloga⁴⁾ abiks.“

„Seda parem sulle ja meile.“

Nagu hüppevalmis paigalseisev mulatt oli oma kübaraääre alt kiskja looma sarnaselt sädelevate silmade pilgud mõlemasse noormehesse kiindunud, kuid seisis liikumata kohal.

Xinka avas corroli ja tõi säält ühe hobuesli välja. Ajaviitmata pani mulatt sellele enda kõrval maas lamava sadula selga ja valjad pähe ning ronis siis kiiresti sadulasse.

Pablo ja Tenanga lasksid teda rahulikult toimida.

¹⁾ Kurat!

²⁾ Kes tuleb?

³⁾ Sõbrad.

⁴⁾ Mullo — hobuesel.

Juba sadulas olles, sosistas mees indiaanlasele midagi kõrva ja kihutas lühikese „Hasta luego'ga“¹⁾ minema, silmapilk kadudes ööpimedusse.

„Mis sundis teid välja ilmuma?“ küisis xinka päris rahulikult.

„Kuulsin kära, arvasin hääli kuulvat ja olin hobuste pärast mures.“

„Need on siin päris ohuta, nagu ise näed, vargaid siin ei ole.“

Kas indiaanlane neid mulatiga jutuajamise päältkuulamises kahtlustas, seda polnud võimalik ära tunda, ning Pablo arvas paremaks ta eest varjata, et see tõepoolest juhtunud oli.

„Siis lasksi me end asjata unes segada. Kuid, kuna päev läheneb,“ ütles ta, „ei kavatse me enam uuesti magama heita. Lase tuleasemel tuld teha ja meile einet valmistada; pääle söömise asume siis kohe teele.“

„Nagu soovite.“

Kuna ta maija astus, naist äratas ja temaga tasakesi sosistas, tõi Tenanga sadulad ja valjad välja, kusjuures ta osavalt maisiõled uuesti seinavause ette kuhjas.

Juba muutus valgemaks ja mõne minuti pärast sähvasid esimesed päikesekiired üle tumesinise taeva laotuse.

Jättes tähele panemata looduse kaunist ärkamist, väikeste, kirjude sulgedega lindude armsat laulmist, lendas maya pilk põhjapoolse üle kaljuahelikku, kuid midagi polnud enam mulatist näha. Siis aga uuris ta, näilisel ükskõikselt enda ette maha vahtides, tähelepanelikult maapinda ja teritas mulati ja hobuesli jäljed kindlasti meele.

Pablo käis corrolis ja veendus hobuste hääst seisukorrast.

Xinka naine tõi noormeestele, kes ühe platani²⁾ all aset olid võtnud, kohvi ja maisikooke.

„Sa oled meie vastu väga lahke olnud, madreçilla³⁾, palun, võta see selle eest tänutäheks vastu,“ ütles talle Pablo.

Ta ulatas naisele ühe peso, mille see rõõmust säravalt silmil vastu võttis. See

¹⁾ „Jumalaga!“

²⁾ Platan (Platanus occidentalis) — valge lkoorega ilupuu, vesipöökpuu.

³⁾ Madreçilla — emake.

oli rikkalik kink eidele, kel vaevalt kunagi enne korraga nii palju raha oli olnud.

„Oh, sa oled päris eht caballero, pojake, oh, tänan sind.“

Pablo ja Tenanga võtsid einet, siis saduldasid nad oma hobused ning olid peagi valmis teeleminemiseks.

Xinka ütles: „Te jõuate kõige kiiremini suurele teele, kui ikka idasse ratsutate.“

Kuna ta ette sammus, et neile teed juhata, ütles eideke, kes kogu aeg õnneliku naeratusena läikivat hõberaha vaatles, kiirelt ja vargsi Pablolle: „Hoidu eemale neist mägedest,“ ta mõtles põhjapoolset sierrat, „sää! asub hulk halbu inimesi.“

Noormebed jätsid vanakestega jumalaga ja ratsutasid aegamööda läbi porise ja räpase, laiailpillatud hüttidest koosneva kiita. Sel varajasel tunnil oli alles vähe inimesi näha. Vaikides liikusid nad hommiku kuldses säras edasi. Kui nad tiheda granaadimetsakese taha olid jõudnud, mis neid pueblo elanikkude silmist varjas, peatus Pablo.

„Mis ütled sa nüüd kõige selle kohta, Tenanga?“

„Tamay, negro ja mulato¹⁾ on kindlasti selle xinka häd sõbrad.“

„Selles pole kahtlust. Ei tea, kas tal midagi röövlite ja Maria peidupaiga asukohast teada on?“

„Seda ma ei usu. Tamay on liig kaval selleks, et rohkem oma saladusist avaldada kui just tungivalt tarvilik.“

„Pidin peaaegu juba mind hoiatavale eidekesele veel raha pakkuma ja teda usutlema hakkama.“

„Parem oli, et sa seda ei teinud. Xinka kardab röövleid ja nad oleksid peagi teada saanud, et neid jälgitakse. See oleks aga väga paha olnud.“

„Aga mis teeme nüüd?“

„Mulato jäil liikuda oleks ettevaatamata. Pueblo rahvas võiks meid näha ja päälegi kaovad jäljed kivisel pinnal. Ka võiks meid jälje lõpul liig kuum vastuvõtmine oodata, kui meie lähenemise enneaegu silmataks. Et bandidod sää! sierras pesitsevad, selles olen kindel; naine, kellele sa

¹⁾ Mulato — mulatt.

höberaha kinkisid, hoiatas meid nende eest. Tõenäolik on, et nad ka donnat sääli varjavad. Teeksin ettepaneku kaugemale idasse ratsutada, et säältpoolt nägematult kaljudesse tungida.“

„Hüva. — Mis see kollase näoga kelm küll kurja teinud peaks olema, et valitsusvägede larcerod teda taga ajavad?“

„Arvatavasti oli ta kellegi ära tapnud.“

„Nägu oli tal küll niisugune, et seda tast arvata võis. Kõige meelsamini oleksin ta maha põmmutanud. — Arvestades ta ütelustega, peavad aga siiski nii mässuliste kui valitsusvägede salgad lähemas ümbruskonnas liikvel olema.“

„Nähtavasti on see nii.“

„Teel siia sähvas mul äkki mõte pääst läbi, et kas poleks kõige otstarbekohasem röövlitele donna Maria eest lunastusraha pakkuda. Mendez ei saa neile midagi anda, mis nende vaeva tasuks, enne kui ta pole pärinud oma vanaonu varanduse. Conde ja don Antonio annaksid palju donna Maria vabaduse eest; kõik, mis kuulub mulle, ohverdan rõõmuga. Mis sa arvad, kas me ei ratsutaks tagasi ja ei teeks xinka kaudu Tamayle ettepanekuid ja ei pakuks talle palju raha?“

„Isand,“ vastas Tenanga tõsiselt, „oleks meil tegemist ainult mulati ja neegriga, ütleksin jah, sest need on raha eest iga asja päälle valmis. Mitte aga tigrero; selle tundmused ja mõtted on teistsugused kui nende värviliste omad; tema juures pole rahaga üksinda midagi võimalik korda saata. Kõigist inimestest maailmas usaldab ta sind kõige vähem, sind, kelle vastu ta äraandli-

kult tõstis oma käe. Ta ei tea veel, et sa alles elavate huldgas viibid, ta saab kokkuma, kui ta seda kuuleb ning ühtlasi ka teada saab, et mayad oma kuningat tunnevad. Puutub see teade liig vara ta kõrvu, siis teab ta, et tal siin maailmas enam midagi loota pole, ja ahastus võiks teda sundida jälgile teole.“

Pablo võpatas selle Tenanga ütelse juures.

„Ta on salakaval ja kättmaksuhimuline, seda ma tean.“

„Esialgul pole sennorita pärast kindlasti midagi karta,“ jätkas Tenanga rahustavalt, „sest praegu seisab see nende meeste huvides hoida teda nagu oma silmatera. Pean otstarbekohasemaks röövleid üles otsida. Raha võid sa neile siis ikka veel pakkuda ja neid veenda, et kindral ja sennor d'Irola donna Maria eest suuremat lunastusraha suudavad maksta ja ka maksmata saavad kui sennor de Mendez.“

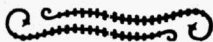
Pablo mõtles vähe Tenanga ettepaneku üle järele ja arvas siis:

„Sul on õigus. Otsime neid, Tenanga, sa oled suur rastreador ja saatuse õnnelik käsi juhtigu meid õigele teele.“

Nüüd ratsutasid nad edasi, kogu aeg fähelepanelikult kaljulist sierrat uurides. Nende tee oli üksildane. Lõunapaiku puhkasid nad lühikest aega ühes metsatukas. Sellest lahkudes nägid nad üht teist pueblot enda ees.

Lühikese nõupidamise järele otsustasid nad ka seda külastada. Kogu aeg oli lõhestunud mägestik jäänud nende vasakule poole.

(Järgneb.)

PISUT PÄÄMURDMIST.

Raudteevagun ja reisikohver.

Minu seltsimees, raudteeametnik, aetas korra ühe ülesande oma sõpradele: ükskord, kui vedur manööverdamisel vaguneid vahetades nii kõvasti kraamivaguni külge tõukas, et see vabasti edasi hakkas veerma, heitsid kaks vagunis olevat töömeest liikuvast vagunist välja ühe raske reisikasti otse vastupidises suunas vaguni liikumissuunale jaamaesise päälle. Jaamaesisel seisis paar meest, kes märkasid, et pakk vale

kohta välja oli visatud, ja nad heitsid selle säätsamast jälle kohe vagunisse tagasi. Seltsimees küsis, kas mõjus see kasti välja- ja sisseheitmine mingil moel vaguni kiiruse päälle, kas lisas või vähendas see liikumise kiirust?

Mõista!

1. Kuidas võivad sada meest üheainsa vankriga linna sõita?

NOORTE TALENTIDE KIRJANDUSLIK LOOMING.

J. R.

Ei saaks kõnelda noorte kirjanduslikust loominguist, sest jutt võiks olla ainult kirjanduslikust loominguist.

Kas loob noor või vana, see ei ole sugugi tähtis. Kunsti ideoloogias on tähtis ainult see, mida luuakse. Kuivõrd on see uus, väärtuslik ja nauditav.

Käesolevas kirjutuses tahaksin ma üldiselt vaadelda meie nooremalt kirjanikkude põlve ja nende suhteid keskkonnaga, millest nad välja kasvanud.

Kunst on igavesti noor. Midagi on temas jäädav, mille pääle aeg ei mõju. See igavene ongi, mis kunsti õieti kunstiks teeb. Sellest järgneb, et kunstis ei pea olema midagi korduvat, vaid ikka midagi uut. Sellest juuretulevast uuest arenebki esteetiline edasimineki.

Kuivõrd on suutnud täita seda üldist kunstinõuet: anda uut, meie noorte kirjanikkude põlv. Kuipalju ja kas nad üldse midagi oma poolt juure paigutanud suurtele kunstivaradele?

Tänapäev seisab meie praeguse kirjanikkude-põlve loomingu kriisi tähe all. Suletud näivad olevat kõik elulised jõed, mis värskendaksid, erutaksid. Siit olen hakanud jälgima nooremate andide loomingu, lootuses leida nendelt midagi tähelepanavat.

Kirjanduse alal katsetajate põlv ei ole ju kunagi söõdis olnud. On ka terve rida nimesid, mis ammu tuttavad ajalehtede ja ajakirjade kaudu ning kellelt oleme harjunud alati juba väärtuslikku lootma.

Näib aga nii, nagu poleks aini ja võimistega tänapäev kirjandusilmas raske läbi liüüa. Lööb läbi see, kes oskab „kirjandus-

likku poliitikat“ ajada või hakkab spekulerrima vaimi ja ideedega.

Albert Kivikas.

Noorema põlve produktiivsem ja jõulisem kirjanik. Tema teoste ained on võetud suuremalt osalt Eesti külaelust. Oma realismus kirjutamisviisis paneb ta suurt rõhku põhjalikule inimeste hingeelu kujutamisele (psükoloogiline realism).

Nimetada on tema teostest: Eesti vabandussõjast võetud ainega novellid „Verimust“ ja romaan „Ristimine tulega“. Realistlikud külanovellid „Sookaelad“ ja hilisemad romaanid Eesti külaelu sotsiaalsetest vahekordadest „Jüripäev“, „Jaanipäev“ ja „Mihklipäev“.

Merkantillism*) on oma mürkj levitanud igale poole.

Algajal kunstijungriil tuleb võidelda seltskonnaga, võib olla isegi vanematega. Mäletan, et huvitavalt kirjutab selle kohta Teophile Gautier. Vanemad tihti neavad ära lapse, keelel on kunstilised kalduvused. Seltskond vihkab ja arvustab teda teravalt. Sest ta ei armasta inimesi, kes usuvad ja mõtleavad ning osa ei võta igapäevasest tegevusest. Need on inimesed, kes jäävad elu vaatlema ning ei löö sekka tema mõlule. Luues tühistavad nad oma isiku. Kunstniku traagika on see, et ta elu liig hästi läbi tunneb, kuid ise täst ometigi eemale jääb.

Löövad läbi need, kes täis lepitamatut viha väikekodanluse ja arenematu seltskonna vastu, tõusevad ja trotsivad ning võtavad üleoleva poosi. Kuigi shest ja poos pole alati tervitatav, julgustab ta teinekord. Kuid tagasihoidlikud peavad jääma ikka kauemaks ajaks tagaplaanile.

Nii on algul läbilöömiseks tarvitanud shesti ja uhket poosi produktiivne ja andekas A. Kivikas.

Shestide juurest siirdus Kivikas aga tõsisele, loovale tööle ja lühikese aja jooksul on ta annud nii mõndagi väärtuslikku.

Suur and paneb enese varem või hiljem maksma. Ja kui kirjanikku, kelle töödes on ometi varandusi, „ei loeta 7 aastat, siis 8-ndal loetakse ikka“. Nii umbes ütleb kusagil Jaan Oks.

Sellepärast ei olegi raskeid olud vabandavaks põhjuseks ja ma tahan jälgida just seda väärtuslikku, mis on loodud nagu väljaspool olusid, aegade kiuste.

Esimeses järjekorras peatun lüürikal.

Debütante on lüürikas ikka rohkem olnud kui proosas. Ka tänapäev on ülekaal lüürikal. Luuletusi näib ikka nii kerge kirjutada olevat.

Uut sõna lüürikas öeldud midugi ei ole. Vormikäsituses ollakse tuntavalt veel vanemate kirjanikkude mõju all. On üksikud ni-

med, kelle hääli aga üldises kooris ometi tähelepanevad.

Nii peatuksin Hendrik Adamsoni juures.

Lugeses tema väikest luuletustekogu „Mulgimaa“ mõistsin, et autor on kindlalgeline luuletaja.

Adamson mõjub kõige päält lihtsusega. See on üllatav, süüdan puudutav lihtsus.

Üldse hõõgub raamatust palju kunstilist otsekohesust, rõõska fantaasiat. Sobib ka hästi mahlakas mulgi keel, nii pehme ja painduv.

Adamson langeb tihti huumorisse, mis näib olevat ta noorus.

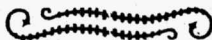
Raamatu nõrkus on vast see, et tal puudub kindel romaani ühtlus. Detailid hääid ja üllatavad, kuid selle raamatu kui kunstiteose proffil pole mitte selge. Ent see on ikka nii: paar rida avaldavad suuremat mõju kui lehekülg. Mõtte, tundmuse silmapilkne sähvatus, see on inimesele palju ligidasem kui toredalt ülesehitatud tervik kogu oma vaimurikkuse ja monumentaalsusega.

Ja häid romaane ongi nii vähe. Elu langeb ikka episoodidesse, üksikutesse stseenidesse, samuti ka kunst.

Paremad on kogus „Mulgimaa“ laulud, mis kirjutatud Piibli teemidele. Samuti elulised ja värsked on looduse kirjeldused. Teoses on vähe meie ajale omast nukrust, sellest voolab whitmanlikku*) optimismi ja tervet, loomulikku nautimisrõõmu. See kõik jätab lugedes terve, elulise tunde.

Mulgimaaga ei ole teos kuidagi viisi seotud, kui me arvesse võtame ehk keele. Et autor ka Mulgimaale laulab, see ei muuda teda veel kohalikuks luuletajaks. See on vaid aine ja ühesugusel määral maitseme luuletusi, on nad kirjutatud Mulgimaast või Simsonist. Sest Adamson on vormilt liig kunstipärane, stiililt liig individuaalne, et olla vaid mulkide poeet. Ta on nauditav igale, kes mõistab kunsti.

(Järgneb.)

*) Kaubitsemisvajam.

*) Whitman — Ameerika uueaaja luuletaja.

Lõbus lehekülg.

6) Järgmisel päeval teatas ta oma rahvale seinakuulutuste kaudu, et see kangelane, kes Mao tapab, saab poole kuningriigi kuningaks ja tema tütre meheks.

7) Kuulutuste tagajärjel ilmusid kaks meest — üks neist oli kangelane ja teine võrdlemisi tillukene.

8) Kangelane ostis omale kolm asja: mütsi, mantli ja gitarrini ning laulis südantliigutavaid laule Kuningatari palkoni ees.

9) Järgmisel päeval ratsutas ta hiigelmõõgaga varustatult Maole vastu.

10) Et see suurt lärmi tekitas, ärkas Madu, kes siis Kangelast tema hobusega ka pisut pigistas,

11) mille tagajärg oli väga tõsine.

(Järgneb.)